



## Revisionsplan 2023

### Versionshantering

<i>Datum</i>	<i>Version</i>	<i>Beskrivning</i>	<i>Ansvarig</i>
2023-02-22	1	Fastställande av revisionsplan 2023	Kommunrevisorerna

## Kommunrevisorerna

Kommunrevisorernas och lekmanrevisorernas uppgifter följer av kommunallag, revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Lekmannarevisorernas uppgifter regleras även i aktiebolagslagen.

Revisionen syftar ytterst till att ge kommunfullmäktige underlag till ansvarsprovning av kommunstyrelse, nämnder, och enskilda förtroendevalda. För de kommunala bolagen är det bolagsstämman som prövar ansvaret för bolagets styrelse och VD, där lekmanrevisorernas granskningsrapport utgör ett underlag. Lekmannarevisorerna uttalar sig dock inte i ansvarsfrågan i sin granskningsrapport.

Enligt kommunallagen 12 kap. 1 § ska revisorerna/lekmanrevisorerna pröva om:

- Verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- Räkenskaperna är rättvisande<sup>1</sup>
- Den interna kontrollen som görs inom styrelser och nämnder är tillräcklig

Utgångspunkten för revisorernas/lekmanrevisorernas arbete är God sed i kommunal verksamhet. I revisionsarbetet beaktas även de rekommendationer som Skyrev (Föreningen Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer) utger.

Revisorerna/lekmanrevisorerna ska årligen granska verksamheten inom styrelsernas och nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionssed.

Revisionen ska vara framåtsyftande, leda till utveckling, förbättring och en effektivare verksamhet. Den ska även vara en tillgång i det demokratiska arbetet och ett stöd för arbetet i styrelse, nämnder och bolag.

För att klara detta uppdrag, och kunna uttala oss i ansvarsfrågan, måste vi prioritera och planera våra insatser. Därför gör vi en kontinuerlig analys av väsentlighet och risk. Riskanalysen görs samlat för kommunstyrelsen, nämnder och bolags och ligger till grund för denna revisionsplan.

Revisorerna/lekmanrevisorerna arbetar aktivt med sin riskanalys vilket gör att revisionsplanen och planerade granskningar kan komma att uppdateras under året.

Den årliga granskningen av verksamheten genomförs genom grundläggande granskning, fördjupad granskning samt granskning av delårsrapport och årsredovisning<sup>2</sup>.

Den grundläggande granskningen genomförs genom att fortlöpande ta del av styr- och uppföljningsdokument, protokoll och övriga handlingar samt genom dialogmöten med kommunstyrelsen, nämnder, bolag och verksamhet. Vidare granskas styrelsernas och nämndernas interna kontroll. Utifrån revisorernas riskanalys genomförs även utökningar inom ramen för den grundläggande granskningen.

Fördjupade granskningar genomförs utifrån vår risk- och väsentlighetsbedömning samt erfarenheterna från den

---

<sup>1</sup> Lekmannarevisorerna granskar inte räkenskaperna i kommunens bolag

<sup>2</sup> Granskning av delårsrapport och årsredovisning sker inte i kommunens bolag.

## Kommunrevisorerna

grundläggande granskningen inkluderat möten med kommunstyrelsen, nämnder och bolag.

Vårt arbete dokumenteras fortlöpande i revisionsrapporter och i skrivelser till berörda styrelser och nämnder. Rapporterna delges kommunfullmäktige i en förkortad version. På revisorernas hemsida finns möjlighet att läsa rapporterna i sin helhet.

Utgångspunkten för vår granskning är de mål och uppdrag, och ägardirektiv för de kommunala bolagen, som fullmäktige fastställt för kommunstyrelsen, nämnder och bolag. Granskningen ska ge svar på hur kommunstyrelsen, nämnder och bolag mottar, genomför och återredovisar de direktiv som fullmäktige lämnat.

Vi lämnar årligen en redogörelse till kommunfullmäktige för vårt arbete. Vi kan rikta anmärkning mot nämnder, beredningar och enskilda förtroendevalda och ska i vår revisionsberättelse uttala oss om ansvarsfrihet tillstyrks eller inte.

I de granskningsrapporter lekmanrevisorerna överlämnar till årsstämman i respektive bolag kan anmärkning riktas mot styrelse och VD.

Granskningsrapporten fogas även till revisionsberättelsen avseende kommunen.

### **Samordnad revision**

Samordnad revision mellan kommunens styrelse och nämnder samt dess företag är ett viktigt instrument för ägarens (kommunfullmäktiges) kontroll och uppföljning. Lekmannarevisorernas arbete bedrivs därför samordnat med revisorernas arbete.

Den samordnade revisionen ger förutsättningar att bedöma hur kommunen arbetar med ägarstyrning och förvaltningskontroll. Granskningen sker utifrån ett övergripande styrperspektiv där ägardirektiven och kommunstyrelsens uppsikt är viktiga inslag. Avsikten med den samordnade revisionen är att stora delar av den kommunala verksamheten ska kunna granskas och prövas med helhetssyn och samlade bedömningar.

För att beakta helhetssyn i hela den kommunala verksamheten har revisorerna även samverkan och informationsutbyte med andra revisorer i gemensamma nämnder, finansiella samordningsförbund och andra kommunala företag.

Har du frågor, synpunkter eller funderingar får du gärna höra av dig till revisionen genom ordförande Ewa Miller, 070- 622 03 04

Besök även gärna vår hemsida under [www.umea.se/revision](http://www.umea.se/revision), där revisionsplan, granskningsrapporter och annan information finns.

# Kommunrevisorerna

## Granskning av delårsrapport och årsredovisning

### Granskning av räkenskaperna

Revisionen granskar och bedömer om räkenskaperna ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning samt om delårsrapport och årsredovisning är upprättade i enlighet med LKBR och god redovisningssed. Rådet för kommunal redovisning (RKR) är normbildande för god redovisningssed.

Granskning av räkenskaperna görs av sakkunniga på uppdrag av revisorerna enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Den omfattar granskning av:

- årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, driftredovisning och investeringsredovisning samt noter
- sammanställda räkenskaper
- förvaltningsberättelse
- delårsrapport

Granskningen av räkenskaperna omfattar även granskning av balanskravsresultatet. Granskningen utgörs av kontroll av att uppställningen av balanskravsutredningen har skett i enlighet med lag och god redovisningssed, att uppgifterna i utredningen är korrekt härledda ur kommunens räkenskaper samt att nyckeltal är korrekt beräknade. Vid behov kan granskningen utökas för att möjliggöra för revisionen att bedöma eventuellt återställande av ett negativt balanskravsresultat samt eventuellt åberopande av synnerliga skäl

### Granskning och bedömning av god ekonomisk hushållning

Revisionen ska bedöma om resultaten i delårsrapport och årsredovisning är förenliga med de finansiella mål och verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat i budgeten. Granskningen utförs av de sakkunniga.

De finansiella målen med betydelse för god ekonomisk hushållning granskas genom kontroll av att de redovisade uppgifterna är korrekt härledda ur kommunens räkenskaper och att nyckeltal är korrekt beräknade.

Granskning sker också av utfallet för verksamhetsmålen med betydelse för god ekonomisk hushållning och en bedömning görs av huruvida resultaten i delårsrapport och årsredovisningen är förenliga med målen.

# Kommunrevisorerna

## Grundläggande granskning

En del av den årliga granskningen är den grundläggande granskningen, vars övergripande syfte är att bedöma om styrelse och nämnder på en övergripande nivå har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Revisionsprocessen är i grunden densamma i de olika revisionsuppdragen, oavsett om granskningen gäller nämnder, styrelse eller kommunala bolag. Den grundläggande granskningen genomförs därför på ett likartat sätt i kommunens styrelse och nämnder samt i de kommunala bolagen.

### **Moment i den grundläggande granskningen**

Den grundläggande granskningen består vanligtvis av följande moment:

#### ***Protokollsgranskning***

Revisorerna/lekmannarevisorerna följer löpande arbetet och utvecklingen i styrelser och nämnder genom protokollsgranskning som sker löpande under året.

#### ***Dialogmöten med presidier, styrelser och nämnder***

Som ett led i den grundläggande granskningen träffar revisorerna/lekmannarevisorerna styrelser och nämnder under året. Specifika frågor tas upp med varje nämnd/styrelse, vilka fastställs inför dialogmötena.

#### ***Möte med presidier***

En del av den grundläggande granskningen utgörs av möten mellan revisorerna/lekmannarevisorerna och respektive styrelse och nämnds presidier där aktuella frågor diskuteras. Dialog med presidierna sker vanligtvis en gång per år, men kan ske vid ytterligare tillfällen vid behov.

Dialog med presidium och VD i bolagen sker vid två tillfällen per år, höst och vår.

#### ***Dialogmöten med kommunstyrelsen och nämnder***

Utöver dialog med presidierna genomför revisionen dialogmöten med kommunstyrelsen och nämnder där samtliga ledamöter och ersättare är kallade. Vid dialogmötet diskuteras styrelsens eller nämndens syn på året som gått, hur styrelsen eller nämnden ser på framtiden, samt eventuella övriga frågor från revisionen. Dialog med styrelse och nämnder sker vanligtvis en gång per år. Frekvensen kan dock variera utifrån behov.

#### ***Dokumentstudier av relevanta styr- och uppföljningsdokument***

Som en del av den grundläggande granskningen tar revisorerna/lekmannarevisorerna del av relevanta styr- och uppföljningsdokument, såsom budget, verksamhetsplan, uppföljningsrapporter, riskanalys, internkontrollplan och uppföljning av denna m.m.

## Kommunrevisorerna

### ***Utökad grundläggande granskning***

Inom ramen för den grundläggande granskningen genomför revisionen/lekmannarevisorerna utökningar kring vissa områden. Utökningarna är i huvudsak av kartläggande karaktär i syfte att inhämta kunskap och underlag till revisorernas/lekmannarevisorernas riskanalys, som genomförs löpande under året.

### ***Information på sammanträden***

En del av revisorernas/lekmannarevisorernas arbete är att bjuda in och träffa företrädare för verksamheterna, för att få information inom områden som revisorerna/lekmannarevisorerna bedömt vara angelägna.

### ***Skriftlig rapport***

Resultatet av den grundläggande granskningen sammanställs i en rapport som skickas till styrelser och nämnder för kännedom.

# Kommunrevisorerna

## Fördjupade granskningar

Nedan beskrivs planerade fördjupningsgranskningar. Revisorerna och lekmannarevisorerna arbetar aktivt med sin riskanalys, vilket gör att revisionsplanen och planerade granskningar kan komma att uppdateras/förändras under året.

Planerade fördjupningsgranskningar kan beröra en eller flera nämnder eller styrelser i kommunkoncernen. Vilka styrelser och nämnder som berörs av respektive fördjupningsgranskning preciseras i de projektplaner som upprättas inför varje granskning.

### 1. Skyddade identiteter

Den som är utsatt för hot kan i vissa fall få skyddade personuppgifter. Antalet personer i Sverige med skyddade personuppgifter har de senaste åren ökat, från drygt 12 000 år 2011 till nära 24 000 personer år 2021. Det motsvarar en ökning med runt 100 procent.

Den 1 januari 2019 trädde lagändringar i kraft med syfte att öka skyddet för hotade och förföljda personer. Lag (1991:483) om fingerade personuppgifter reglerar numera att skyddad folkbokföring kan ske på annan ort än den gamla folkbokföringsorten, utan att personen flyttar. Likaså är det möjligt att i större utsträckning ge ett skydd som är bättre anpassat efter vars och ens specifika situation.

Personer med skyddade personuppgifter kan drabbas av allvarliga problem om kommunens verksamheter av misstag lämnar ut uppgifterna. Kommunen, inklusive dess bolag, bör därför ha rutiner och riktlinjer för att hantera skyddade personuppgifter. Det är av väsentlighet att rutinen är välkänd bland samtliga medarbetare då i princip samtliga kan komma i kontakt med en person som har skyddade personuppgifter.

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen och de nämnder och bolag vars verksamheter hanterar skyddade identiteter har ett ändamålsenligt arbete och intern kontroll för att säkerställa att uppgifter som rör personer med skyddade personuppgifter inte röjs till obehöriga.

### 2. Valfärdsbedrägerier

I betänkandet – Kontroll för ökad tilltro (SOU 2020:35)<sup>3</sup> konstateras att förutsättningarna för ett mer sofistikerat och medvetet missbruk av välfärdssystemen har förbättrats under de senaste två decennierna. Faktorer som framhålls vara bidragande till detta är digitaliseringen av välfärden, ökad rörlighet av arbetskraft samt ett ökat inslag av privata utförare i välfärdssystemen.

Kommunernas verksamheter innefattar flera attraktiva områden för välfärdsbedrägerier och ansvariga styrelser och nämnder behöver därför tillse att det finns ett ändamålsenligt internkontrollsystem som motverkar felaktiga utbetalningar. Risker som kan föreligga i en

---

<sup>3</sup> Betänkande: Kontroll för ökad tilltro avseende utredningen om samordning av statliga utbetalningar från välfärdssystemen, Statens offentliga utredningar (SOU 2020:35)

## Kommunrevisorerna

kommun är oklara riktlinjer och kontrollrutiner för bedömning av företagets/organisationens/den enskildes kvalificering samt för beviljande av ersättning/stöd/bidrag. Det föreligger också utmaningar i vilka möjligheter och förutsättningar den enskilda handläggaren har att genomföra kontroller.

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen, nämnder och bolag har säkerställt en ändamålsenlig styrning och samverkan samt en tillräcklig intern kontroll avseende det förebyggande arbetet mot välfärdsbedrägerier.

### 3. Kommunkoncernens miljöarbete

Kommuners hållbarhetsarbete är en viktig pusselbit för att Sverige ska nå uppsatta mål och åtaganden utifrån Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. OECD har konstaterat att även om målen i Agenda 2030 är satta på en global nivå är över 60 procent av målen beroende av ett aktivt genomförande på lokal och regional nivå. Sedan 2002 anger även regeringsformen (1 kap. 2 §) att det allmänna, och därmed alla kommuner, ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.

Kommunfullmäktige antog under 2022 *Åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål 2022–2025*. De kommunala miljömålen är indelade i fem fokusområden som täcker in 15 av de nationella miljömålen och 14 av de globala hållbarhetsmålen. Grunden för att genomföra åtgärdsprogrammet är att alla verksamheter i Umeå kommun ansvarar för att ta med åtgärderna i programmet in i sin egen verksamhetsplanering. Uppföljning och eventuell omarbetning ska ske varje år. Efter 2025 ska miljömålen ses över och vid behov uppdateras eller ändras.

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen, nämnder och bolag har ändamålsenliga och effektiva processer för att underbygga och möjliggöra uppfyllnad av fullmäktiges *Åtgärdsprogram för Umeås klimat- och miljömål, samt Agenda 2030*.

### 4. Exploateringsprocessen

Umeå kommun har som mål att befolkningen ska öka till 200 000 invånare år 2050. En befolkning som växer innebär ett stigande exploateringsstryck som ska mötas med en ändamålsenlig mark- och exploateringsverksamhet i form av bland annat bostäder och infrastruktur. Med att vara en expansiv kommun följer att det blir mer och mer aktuellt med exploateringar av olika slag.

Med exploateringsverksamhet avses åtgärder för att anskaffa, bearbeta och iordningsställa råmark för att kunna bygga bostäder, affärer, kontor eller industrier. Det kan även avse privatägd mark inom område med kommunalt huvudmannaskap. I exploateringsverksamheten ingår därmed också att bygga kompletterande gemensamma anordningar som gator, grönområden, VA- och elanläggningar med mera. Exploatering är en process som löper från inledande idé och initiativ till ny bebyggelse fram till dess att byggnader och anläggningar är färdigställda.



## Kommunrevisorerna

Exploateringsverksamheten har stor betydelse för kommunens utveckling och totala ekonomi och eftersom det rör sig om stora investeringar är det viktigt att det finns tydliga beslut kring markexploateringen i kommunen samt att det finns tillräckliga kalkyler och tydliga avtal med exploatören för samtliga markexploateringsprojekt. Även redovisningen av exploateringsverksamheten har stor betydelse för kommunens ekonomi och det finns flera utmaningar gällande redovisningen. Det kan handla om gränsdragningsproblematik mellan anläggning- och omsättningstillgångar, vilka kostnader som får aktiveras som tillgång och hantering av olika typer av intäkter. Det är därför viktigt att ekonomer finns med redan tidigt i processen och kan säkerställa en röd tråd mellan kalkylering, budgetering och redovisning.

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll avseende mark- och exploateringsverksamheten.

### **5. Kompetensförsörjning - Utveckla och behålla personal**

Kompetensförsörjning är enligt Sveriges kommuner och regioner (SKR) en av de viktigaste frågorna för välfärden, såväl i dag som det kommande decenniet. Vad gäller vård och omsorg konstaterade en nyligen genomförd utredning (SOU 2021:52) att av de 13 200 anställda som välfärden behöver öka med varje år finns nästan hälften inom vård och omsorg i kommunerna, främst äldreomsorgen. Vad gäller skolan konstaterar Skolverket i sin lärarprognos från 2021 att det framöver inte kommer att finnas tillräckligt många nyexaminerade behöriga lärare för att möta framtida behov, framförallt gällande yrkeslärare inom gymnasieskolan och ämneslärare inom grundskolans årskurs 7–9. Behovet av en god kompetensförsörjning är stor även inom andra verksamheter, inklusive kommunala bolag.

Umeå kommuns Övergripande kompetensförsörjningsplan 2022–2025 tydliggör utgångspunkterna kommunens kompetensförsörjningsarbete och kompletterar nämndernas och bolagens egna kompetensförsörjningsplaner. Den modell och de strategier som vägleder Umeå kommuns kompetensförsörjningsarbete utgår från den så kallade ARUBA-modellen samt Sveriges kommuner och regioners nio strategier för att möta kompetensutmaningen. ARUBA står för Attrahera, Rekrytera, Utveckla, Behålla och Avveckla.

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen, nämnder och bolag bedriver ett ändamålsenligt kompetensförsörjningsarbete för att säkra behov av personal och kompetens.

### **6. Hantering av multisjuka äldre (ev. samgranskning med Region Västerbotten)**

Multisjuka äldre som vårdas i ordinärt boende har ofta ett omfattande hälso- och sjukvårdsbehov och vården tillgodoses ofta av flera olika vårdgivare och verksamheter, såsom slutenvård, primärvård, rehabilitering och hälso- och sjukvård i hemmet. För att tillgodose individernas behov är det viktigt att det finns en väl fungerande samverkan.

Om samverkan brister finns det risk att patienten faller mellan stolarna, där ingen tar ett helhetsansvar för dennes vård. Riskerna kan exempelvis bestå i att informationsöverföring brister, och att de olika vårdgivarna eller verksamheterna därmed inte har en samlad bild av patientens behov. Om ansvaret inte är tydliggjort och kommunikationen mellan vårdgivarna brister kan det få till följd att behandling och uppföljning av patienten får sämre kvalitet eller

## Kommunrevisorerna

uteblir. En välfungerande samverkan är därmed en förutsättning för att trygga vården för patienter som är multisjuka och i behov av vård från flera vårdgivare och verksamheter.

Syftet med granskningen är att bedöma om äldrenämnden säkerställt att det bedrivs en ändamålsenlig samverkan med Region Västerbotten avseende multisjuka äldre.

### 7. Samordning och planering av kommunens ytterområden

I dag bor 30 procent av Umeå kommuns befolkning utanför staden i mindre tätorter och byar, samt i de stora tätorterna Sävar, Hörnefors, Holmsund och Obbola. I *Översiktplanens tematiska tillägg för landsbygden*, anger kommunen målsättningar för landsbygdsutveckling. Den övergripande målsättningen handlar om att Umeå landsbygd ska vara en attraktiv plats för boende, näringsliv, föreningar och besökare, där hållbar tillväxt, god livskvalitet och samverkan mellan landsbygdsaktörer är i fokus.

I *Umeå kommuns Bostadsförsörjningsprogram, 2022-2030 med utblick mot 2040* anges kommunens bostadspolitiska mål och åtgärder. För en väl fungerande bostadsmarknad har ett antal mål fastställts. För att uppnå dessa anges åtgärder samt ansvar för dessa. En av de åtgärder som anges är att AB Bostaden ska erbjuda goda hyresbostäder för alla. Det kräver ett brett utbud vad gäller läge, storlek, utrustning, standard och hyresnivåer. Därtill ska AB Bostaden beakta alla möjligheter till nyproduktion av hyreslägenheter utanför de centrala stadsdelarna.

Kommunens *Program för hållbar landsbygdsutveckling* från 2018 konkretiserar översiktsplanedelens målsättningar genom förslag på åtgärder och initiativ. Programmet adresserar områdena Attraktiva livsmiljöer, Starkt lokalt näringsliv, Väl fungerande offentlig service, Goda kommunikationer, samt Aktiv lokal utveckling. Som en del i genomförandet av *Program för hållbar landsbygdsutveckling*, antogs i juni år 2019 *Plan för kommersiell service på Umeå landsbygd*. Planen är ett verktyg i det långsiktiga arbetet med kommersiell serviceutveckling på landsbygden.

Trots den höga ambitionsnivån i beslutade planer upplever många boende utanför Umeå centralort att den kommunala servicen inte är tillräcklig. Upplevda problem finns bland annat kopplat till en tillgänglig förskola, lokalförsörjning och kollektivtrafik.

För en lyckad landsbygdsutveckling krävs såväl en väl fungerande och aktiv dialog med de som bor, verkar och lever på landsbygderna, som en god samordning och planering internt i kommunkoncernen. Samverkan är en grundpelare för en lyckad samhällsutveckling. Om det finns brister i samverkan, finns en risk för att den politiska inriktningen inte får genomslag.

Syftet med granskningen är att bedöma om berörda styrelser och nämnder vidtagit ändamålsenliga åtgärder och samverkat för att säkerställa visionen att befolkningsutvecklingen på landsbygden ska följa utvecklingen i staden.

### 8. Resursfördelning inom grundskolan

Skolan och förskolan, liksom andra verksamheter inom skolväsendet, ska vara likvärdig. Det innebär bland annat att utbildningen ska vara kompensande och uppväga skillnader i barns

## Kommunrevisorerna

och elevers bakgrund och förutsättningar. Ett sätt att åstadkomma detta är att kommunerna differentierar sin fördelning av resurser.

Kommunernas resursfördelning till skolan är ett medel för att nå målet att alla elever ska få tillgång till en likvärdig utbildning av god kvalitet. Det betyder att resursfördelningen ska vara anpassad till elevers olika behov och förutsättningar.

Syftet med granskningen är att bedöma om för- och grundskolenämnden säkerställt en ändamålsenlig resursfördelningsmodell som skapar förutsättningar för en likvärdig utbildning av god kvalitet.